



Tjänsteskrivelse

Datum

2025-12-17

Vår referens

Sanna Jälevik

Utvecklingssamordnare

sanna.jalevik@malmo.se

Revidering av Program för den nationella minoriteten judar

STK-2024-400

Sammanfattning

Kommunfullmäktige i Malmö stad beslutade den 22 maj 2014 om Policy avseende Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter. Syftet med policyn är att säkerställa att Malmö stad arbetar aktivt med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter utifrån rådande lagstiftning.

Policyn kompletterades 2016 med särskilda program för de nationella minoriteterna sverigefinnar, judar, samer och tornedalingar samt en handlingsplan för den nationella minoriteten romer. Policy och program ska ses över i slutet av varje mandatperiod för att se om det finns behov av revidering.

Ärendet beskriver hur processen för revidering av Program för den nationella minoriteten judar har gått till samt vilka ändringar som föreslås.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslås besluta

1. Kommunstyrelsens arbetsutskott skickar, utan eget ställningstagande, förslag på reviderat Program för den nationella minoriteten judar till berörda nämnder med sista svarsdatum den 31 mars 2026.

Beslutsunderlag

- Remissversion förslag på reviderat program för den nationella minoriteten judar
- Malmö stads policy - Nationella minoriter - reviderad 2024
- Program för den nationella minoriteten judar
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 260112 Revidering av Program för den nationella minoriteten judar



Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2026-01-12

Beslutet skickas till

Arbetsmarknads- och socialnämnden
Fritidsnämnden
Funktionsstödsnämnden
Förskolenämnden
Grundskolenämnden
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden
Kulturnämnden
Miljönämnden
Servicenämnden
Stadsbyggnadsnämnden
Tekniska nämnden
Valnämnden
Överförmyndarnämnden
Stadskontorets handläggare

Ärendet

Kommunfullmäktige i Malmö stad beslutade den 22 maj 2014 om Policy avseende Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter (STK-2013-1182). Syftet med policyn är att säkerställa att Malmö stad arbetar aktivt med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter utifrån rådande lagstiftning.

Policyn kompletterades 2016 med särskilda program för de nationella minoriteterna sverigefinnar, judar, samer och tornedalingar (STK-2015-1378) samt en handlingsplan för den nationella minoriteten romer (STK-2016-1419). Kulturnämnden ansvarar för samordning och revidering av handlingsplanen för romer. Detta ärende berör således inte handlingsplanen för den nationella minoriteten romer.

Policy och program ska enligt beslut i kommunfullmäktige (STK-2019-1013) ses över i slutet av varje mandatperiod för att se om det finns behov att revidering. Översyn samt eventuell revidering ska göras av kommunstyrelsen i samråd med de nationella minoriteterna. Revidering av policy och program har skett i två steg.

Först skedde en revidering av Policy avseende Malmö stads arbete med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter, som kommunfullmäktige beslutade om i september 2024 (STK-2024-396).

Under hösten 2024 och 2025 har en översyn därefter pågått av programmen för de nationella minoriteterna: sverigefinnar, judar, samer och tornedalingar. Under processen har samråd hållits med Malmöbor som tillhör dessa nationella minoriteter. Detta ärende



beskriver hur processen för revidering av Program för den nationella minoriteten judar (STK-2019-1023) har gått till samt vilka ändringar som föreslås i programmet.

Programmet för judar i relation till samverkansöverenskommelse med Judiska församlingen Malmö

Kommunstyrelsen har beslutat om en samverkansöverenskommelse mellan Malmö stad och Judiska församlingen Malmö med syfte att tillvarata den judiska gruppens rättigheter som en nationell minoritet samt att genom en nära samverkan aktivt arbeta för att stärka stadens arbete mot antisemitism (STK-2019-1022, STK-2023-1255). Samverkansöverenskommelsen med Judiska församlingen Malmö understödjer Malmö stads arbete med att tillgodose judars rättigheter utifrån lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Arbetet inom ramen för denna samverkan och övrigt arbete utifrån programmet där Malmöbor i en vidare bemärkelse involveras, koordineras av Malmö stad.

Aktuella områden för revidering

Sedan programmet reviderades senast 2020 har Malmö stads policy för mänskliga rättigheter med fokus på barnets rättigheter, jämlikhet och jämställdhet (STK-2020-963) antagits. Stadskontoret har därför gjort bedömningen att det finns behov av att revidera program för den nationella minoriteten judar så att den överensstämmer med Malmö stads policy för mänskliga rättigheter och rättighetsbaserat arbetssätt.

I samband med översynen av programmet har stadskontoret utifrån rättighetsbaserat arbetssätt även sett behovet att se över programmet i sin helhet utifrån klarspråk.

Stadskontoret har också sett ett behov av ett förtydligande utifrån att de nationella minoritetsspråken inte är exklusiva för en specifik nationell minoritet. För stringens gällande detta för samtliga program för nationella minoriteter, föreslås jiddisch läggas till i benämningen; Program för den nationella minoriteten judar och nationella minoritetsspråket jiddisch.

Stadskontoret har även sett behov av att förtydliga de hänvisningar som görs i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk till skollagen (2010:800) och socialtjänstlagen (2025:400). Samt förtydliga att det i bibliotekslag (2013:801) anges att biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken.

Då alla Sveriges kommuner enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk ska ha mål för sitt nationella minoritetsarbete ser stadskontoret ett behov av att Malmö stads inriktningsmål på området förtydligas i programmet. I samband med att den nya socialtjänstlagen (2025:400) trätt i kraft har även ett behov av tillägg av inriktningsmål gällande äldreomsorg på jiddisch identifierats.



Delaktighet och inflytande i arbetet med revideringen

Den 2 december 2024 hölls ett öppet samråd för judar gällande revideringen av programmet. De judiska Malmöbor som deltog, samt de som anmält sig, men fått förhinder, gavs även möjlighet att lämna skriftliga synpunkter via mail efter samrådet. Samrådsdeltagarna var i stort nöjda med de ändringarna i utkastet till reviderat program. Nedan följer en sammanfattning av de synpunkter som inkom:

- Kommunikation och informationsspridning om programmet och rättigheter bör förbättras i samarbete och dialog med den judiska minoriteten.
- En mer träffsäker kommunikation kan öka intresset för judiska Malmöbor att delta i samråd med Malmö stad. Använd gärna Malmö stads tidningar, till exempel Vi tillsammans som ges ut av Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen.
- Att Malmö stads kontaktcenter är en väg in för alla Malmöbor i frågor som gäller stadens olika verksamheter skulle kunna förtydligas. Önskemål om fördjupning av kontaktcenters medarbetares kunskap om nationella minoriteters rättigheter lyfts i samrådet.
- Öka fokus på att integrera den judiska minoritetskulturen i evenemang.
- Förslag att ändra "medvetenhet" till "skyldighet" och införa obligatorisk utbildning om nationella minoriteter för anställda. Någon typ av kvittens på att anställda deltagit efterfrågas också. Möjligheten för Malmö stads anställda att delta i någon av visningarna på Judiskt Kunskapscenter i Malmö synagoga lyftes också fram i dialogen.
- Det finns fortsatt behov av utbildning om judiskt liv för kommunanställda för att kunna skilja religion från kultur. Sådant som de flesta judiska Malmöbor inte ser som religiösa eller konfessionella uttryck upplevs som detta av vissa förvaltningar.
- Tydligare uppföljning av insatser för att höja kunskapen om den judiska minoriteten och dess rättigheter efterlyses. Att saker inte följs upp kan också bidra till ett minskande intresse för att delta på samråd.
- Anpassa språkstödet efter faktiska behov bland äldre judiska Malmöbor inom äldreomsorgen, inte bara jiddisch. Lyft judisk kultur och tradition som en central del inom ramen för äldreomsorgen för judiska Malmöbor.
- Öka fokus på musikens roll i kulturella evenemang och vidga perspektivet till fler kulturverksamheter som Malmö museum, inte bara biblioteken, så som det står i nuvarande program. Koppla gärna element av kunskapshöjning till



kulturarrangemang, till exempel med QR-kod som länkar till information om den judiska minoriteten.

- Se över och förbättra information om möjligheten till modersmålsundervisning. Utvärdera hur många elever som får och fått undervisning i jiddisch. Samarbete med Judisk Ungdom Sverige (JUS) föreslås för att sprida inbjudningar till samråd och information.
- Diskriminering och utsatthet. Önskemål lyfts fram att förtydliga hur judiska Malmöbor kan lämna klagomål till staden, till exempel vid kränkningar eller när rättigheter inte tillgodoses.

Förslag på ändringar i programmet utifrån samråd och inkomna synpunkter

Utifrån de av stadskontoret identifierade aktuella områden för revidering samt synpunkter och förslag som lyfts av samrådsdeltagare har ett utkast till reviderat Program för den nationella minoriteten judar tagits fram av stadskontoret. Synpunkter och förslag från samråd beaktas i det reviderade programmet alternativt i det kommande arbetet med implementering av programmet.

Följande förtydliganden, uppdateringar och tillägg har gjorts i förslaget till reviderat program:

- Ny benämning för programmet föreslås bli Program för den nationella minoriteten judar och nationella minoritetsspråket jiddisch.
- Utifrån Malmö stads policy för mänskliga rättigheter med fokus på barnets rättigheter, jämlikhet och jämställdhet ska Malmö stad arbeta rättighetsbaserat, vilket också förtydligas i förslaget till reviderat program.
- Förtydligande har gjorts gällande de hänvisningar som görs i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk till skollagen (2010:800) och socialtjänstlagen (2025:400). Samt förtydligande om att det i bibliotekslag (2013:801) anges att biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken.
- Hur programmet förhåller sig till samverkansöverenskommelsen mellan Malmö stad och Judiska församlingen Malmö har förtydligats genom att lyfta fram detta under en egen rubrik.
- Redaktionell genomgång har gjorts av programmet i sin helhet utifrån klarspråk. Detta innebär redaktionella ändringar som inte ändrar policyns innehåll. Syftet med dessa ändringar är att göra programmets disposition och innehåll lättare att



läsa och ta till sig. Den redaktionella genomgången innefattar även rubriksättning.

- Att höja medvetenhet om judiska minoriteten och dess rättigheter föreslås ändras till att höja kunskap om.
- Förtydligande har gjorts av hur Malmö stad arbetar med judars rättigheter, samråd och jiddisch utifrån programmet.
- Förtydligande har gjorts av programmets inriktningar genom att benämna dess arbetsområden som inriktningsmål. Inriktningsmålen har dispositionsmässigt ordnats så att de inriktningsmål som gäller judar ligger först och de som gäller jiddisch ligger därefter.
- Gällande kunskapshöjning för Malmö stads anställda, har tillägg gjorts som anger att Malmö stad ska verka för att ge sina anställda möjligheten att delta i någon av visningarna på Judiskt Kunskapscenter i Malmö synagoga.
- Malmö stads bibliotek har tagits bort som enskilt utpekad kulturverksamhet för att lyfta fram judisk kultur. I stället föreslås skrivningen i programmet ersättas med Malmö stads kulturverksamheter.
- Inriktning för arbetet med att främja möjligheter för judiska Malmöbor att behålla och utveckla sin kultur har förtydligats.
- De delar som gäller äldreomsorg, har ändrats så att de stämmer överens med den nya socialtjänstlagen (2025:400). Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk hänvisar sedan 1 juli 2025 genom 18 § dit och anger att rätten för enskilda att i vissa fall erbjudas omvårdnad inom ramen för äldreomsorgen på de nationella minoritetsspråken regleras i 8 kap. 6–9 §§ socialtjänstlagen.
- Inriktningsmål ”Utveckling och användning av jiddisch för ska möjliggöras” har lagts till. Detta för att samtliga fyra program för nationella minoriteter ska ha jämförbara målsättningar gällande de nationella minoritetsspråken.
- Rubriken ”Att motverka diskriminering och utsatthet” i det nuvarande programmet har ändrats till ett inriktningsmål och föreslås ändra benämning till ”Malmö stad ska motverka antisemitism”.
- En beskrivning av judar och jiddisch har tagits fram. Judiska församlingen Malmö har fått möjlighet att inkomma med synpunkter på beskrivningen och tycker att den är bra.



- Förtydligande har gjorts av uppföljningsansvaret och när revidering av programmet ska ske.

Stadskontorets bedömning

Stadskontoret har genom att identifiera aktuella områden för revidering uppdaterat programmet så att det stämmer överens med gällande policys för mänskliga rättigheter och nationella minoriteter. Förtydligandet om hur programmet utgår från Malmö stads policy för mänskliga rättigheter lyfter fram kopplingen till arbetet med mänskliga rättigheter och samt policys fokus på barnets rättigheter, jämlikhet och jämställdhet. Stadskontoret menar också att den redaktionella genomgången av programmet, gör den lättare att läsa och förstå. Inriktningsmålen skapar tydligare inriktningar för arbetet med judars rättigheter och minoritetsspråket jiddisch utifrån minoritetslagstiftningen. Genom att lyfta fram samverkansöverenskommelsen med Judiska församlingen Malmö blir det även tydligare hur denna förhåller sig till programmet.

Genom samråd har judiska Malmöbor fått möjlighet till delaktighet och inflytande gällande programmets innehåll och inriktningar. Stadskontoret bedömer att de synpunkter som framkommit beaktats så långt det är möjligt i revideringen av programmet och kommer i övrigt att beakta övriga inkomna synpunkter och förslag i det kommande utvecklingsarbetet inom området.

Frågor

Berörda nämnder ombeds särskilt kommentera föreslaget utkast till reviderat program utifrån stadskontorets remissfrågor:

1. Har er nämnd några övergripande synpunkter på innehållet i det förslagna programmet för den nationella minoriteten judar och nationella minoritetsspråket jiddisch?
2. Vilka möjligheter och utmaningar ser er nämnd med de ändringar som gjorts i föreslaget program?

Ansvariga

Nicklas Löfström nämndsekreterare
Ana Maria Deliv Avdelningschef
Andreas Norbrant Stadsdirektör